

13. 5. 2016

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Sjednocení výkladu některých sporných otázek týkajících se zápisů do obchodního rejstříku

Dne 13. ledna 2016 přijalo občanskoprávní a obchodní kolegium Nejvyššího soudu na svém zasedání stanovisko publikované pod sp. zn. Cpjn 204/2015 k některým otázkám zápisů obchodních korporací do obchodního rejstříku. Cílem stanoviska je zejména sjednotit rozhodování rejstříkových soudů ohledně zápisů některých skutečností do obchodního rejstříku po vstupu zákona o obchodních korporacích v účinnost.

Obchodní korporace, která se nepřizpůsobila ZOK, může využívat nové instituty obsažené v ZOK

Podřízení se zákonu č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích (dále jen „ZOK“ nebo „zákon o obchodních korporacích“) jako celku postupem podle § 777 odst. 5 ZOK není předpokladem a podmínkou pro to, aby korporace mohla „využívat“ nové instituty obsažené v ZOK, např. vydat různé druhy podílů ve společnosti s ručením omezeným, vydat kmenové listy na takové podíly, rozpustit rezervní fondy apod.

Vnitřní poměry všech obchodních korporací se s účinností od 1. 1. 2014 řídí zákonem o obchodních korporacích. Všechna ustanovení zakladatelských právních jednání obchodních korporací, která byla v rozporu s kogentními ustanoveními ZOK, byla k témuž datu zrušena (ze zákona) a korporace měly zákonem stanovenou šestiměsíční lhůtu na to, aby svá zakladatelská právní jednání přizpůsobily požadavkům zákona. Z tohoto pravidla byla stanovena výjimka v § 777 odst. 4 ZOK, podle které platí, že práva a povinnosti společníků obchodních korporací, které spoléhaly na zákonnou úpravu obsaženou v obchodním zákoníku a tuto do svých zakladatelských jednání nevtělily, se budou i nadále řídit pravidly obsaženými v již zrušeném obchodním zákoníku, pokud nejsou v rozporu s kogentní úpravou v ZOK. Nově však již, jak správně uvedl Nejvyšší soud, nejde o pravidla zákonná, ale - díky právní domněnce upravené v § 777 odst. 4 ZOK - o **pravidla smluvní**. Pro doplnění je třeba říci, že toto ustanovení se nedotýká statusových otázek, které se od 1. 1. 2014 řídí bez výjimky zákonem o obchodních korporacích.

ZOK v § 777 odst. 5 umožnil, aby se korporace do dvou let od nabytí účinnosti ZOK podřídily změnou své společenské smlouvy ZOK jako celku. Pokud tak učinily či učiní, pak se jejich vnitřní poměry řídí jak kogentními tak i dispozitivními ustanoveními ZOK bez výjimky. Pokud tak ale neučinily či neučiní, pak se stále řídí jak kogentními, tak i dispozitivními ustanoveními ZOK, s výjimkou uvedenou výše (tj.

v rozsahu práv a povinností společníků, kde společenská smlouva mlčí a neobsahuje žádnou úpravu, se použije úprava obsažená v již zrušeném obchodním zákoníku). Všechny obchodní korporace ale mohou bez ohledu na to, zda se přizpůsobily ZOK či nikoliv, upravit ve svých zakladatelských jednáních instituty, které obchodní zákoník neobsahoval, a které přinesl do právní úpravy až ZOK (tj. např. mohou společnosti s ručením omezeným vydat různé druhy podílů).

Notářský zápis osvědčující usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným o souhlasu s převodem podílu na třetí osobu není zapotřebí

ZOK dispozitivně podmiňuje převod podílu na třetí osobu (tj. osobu, která není společníkem společnosti s ručením omezeným), souhlasem valné hromady. Neupravuje přitom výslovné pravidlo, které by pro takový souhlas s převodem podílu vyžadovalo zvláštní formu. V praxi nicméně vyvstala otázka, zda souhlas s převodem podílu nespadá pod úpravu obsaženou v § 171 ZOK, který pro rozhodnutí, v jejichž důsledku se mění společenská smlouva, vyžaduje nejen souhlas alespoň dvoutřetinové většiny společníků, ale navíc pro ně předepisuje povinnou formu notářského zápisu (§ 172 ZOK). Takový postup by v praxi nepochybně převody podílů administrativně komplikoval a prodražoval.

Nejvyšší soud naštěstí dospěl dle mého názoru ke správnému závěru, že usnesení valné hromady o souhlasu s převodem podílu podle § 208 odst. 1 ZOK **není rozhodnutím, v jehož důsledku dochází ke změně společenské smlouvy v osobách společníků ve smyslu § 171 odst. 1 písm. b) ZOK (ani jiným rozhodnutím vyjmenovaným v § 171 odst. 1 ZOK).**

Valná hromada pouze rozhoduje o tom, zda souhlasí s tím, aby k takové změně došlo na základě smlouvy o převodu podílu, ale samotným právním jednáním, v jehož důsledku se mění společenská smlouva, je až smlouva o převodu podílu. Usnesení valné hromady podle § 208 odst. 1 ZOK tedy **není třeba povinně osvědčovat notářským zápisem**. Nejvyšší soud dále dodal, že *„má-li společnost jediného společníka, není nutné, aby tento společník udělil souhlas s převodem svého podílu postupem podle § 12 odst. 1 ZOK, tedy přijal rozhodnutí jediného společníka v působnosti valné hromady. Požadovat udělení souhlasu jediného společníka s tím, že může (svým právním jednáním) převést podíl, nedává smysl (§ 2 odst. 2 část věty za středníkem o. z.); převádí-li jediný společník svůj podíl, pak s jeho převodem ipso facto souhlasí“*.

Zástavní smlouva k podílu v s.r.o., které nejsou představovány kmenovým listem, musí obsahovat ověřené podpisy smluvních stran

V praxi dále vyvstala otázka, zda na smlouvě o zástavě podílu ve společnosti s ručením omezeným (**který není představován kmenovým listem**) musí být ověřené podpisy stran.

Zástavní právo k podílu vzniká na základě **zástavní smlouvy**, která musí být **písemná** (§ 1314 odst. 1 NOZ). NOZ již ale v rámci úpravy zástavního práva výslovně nestanoví, že na smlouvě o zastavení podílu v korporaci se vyžadují ověřené podpisy (oproti dřívější úpravě obsažené v obchodním zákoníku).

Právní úprava zastavení podílu v korporaci je obsažena v § 1320 a násl. NOZ, podle které mimo jiné platí, že *„lze-li podíl v korporaci volně převést, lze k němu zřídit i zástavní právo; lze-li podíl převést jen za určitých podmínek, vyžaduje se splnění týchž podmínek při jeho zastavení“* (obdobně viz § 32 odst. 3 ZOK). Smlouva o převodu podílu v s.r.o. musí být vždy uzavřena písemně, a aby byla účinná vůči společnosti, musí obsahovat ověřené podpisy smluvních stran. Vzhledem k tomu, že zákon vyžaduje splnění určitých podmínek pro převod podílu (mj. ověřené podpisy smluvních stran), je nezbytné tytéž podmínky aplikovat i na zástavu podílu (§ 1320 odst. 1 NOZ, § 32 odst. 3 a § 209

odst. 2 ZOK).

Nejvyšší soud tedy dospěl k závěru, že pro **zástavní smlouvu, již se zřizuje zástavní právo k podílu ve společnosti s ručením omezeným (který není představován kmenovým listem), je nezbytná písemná forma s úředně ověřenými podpisy.**

Statutárním ředitelem akciové společnosti s monistickým systémem vnitřní struktury může být i předseda její jednočlenné správní rady, jakož i člen kolektivní správní rady

Další otázku, kterou Nejvyšší soud řešil, byla, zda může být do funkce statutárního ředitele jmenován i „pouhý“ člen správní rady, který není jejím předsedou.

Jak všichni víme, jednou z novinek, kterou přinesl zákon o obchodních korporacích, je možnost volby systému vnitřní organizace akciové společnosti, a to buď dualistické struktury vnitřních orgánů, nebo struktury monistické. ZOK nicméně poněkud nešťastně i v rámci monistické struktury zavedl dva povinně zřizované orgány, a to správní radu a statutárního ředitele. Stěžejním orgánem správy akciové společnosti je přitom v monistickém systému správní rada, které přísluší tzv. zbytková působnost, tj. vše, co zákon nesvěřuje valné hromadě či statutárnímu řediteli (§ 460 odst. 2, § 463 ZOK).

Správní rada má v souladu s § 457 ZOK tři členy, pokud stanovy neurčí jinak; to znamená, že správní rada může být i jednočlenná. Podle § 461 odst. 2 ZOK platí, že předsedou správní rady může být pouze fyzická osoba. Je-li správní rada jednočlenná, musí její člen splňovat požadavky kladené na jejího předsedu (§ 461 odst. 2 ZOK) a do jeho působnosti bez dalšího spadají i záležitosti svěřené předsedovi správní rady.

Statutárním ředitelem může být pouze fyzická osoba; nestanoví-li zvláštní právní předpisy jinak (typicky v případě investičních fondů). Podle § 463 ZOK platí, že statutárním ředitelem může být i předseda správní rady. V návaznosti na tuto úpravu v praxi vyvstala otázka, zda může být statutárním ředitelem i člen správní rady, který není předsedou, zejména v případě jednočlenné správní rady. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že *„je-li podle zákona přípustné, aby statutárním ředitelem byl předseda správní rady, který je současně členem správní rady, platí (za použití argumentu a fortiori), že statutárním ředitelem může být i člen správní rady, který není jejím předsedou. Opačný výklad, založený na argumentu a contrario, resp. na neslučitelnosti funkcí dovozované z § 456 odst. 2 a § 448 odst. 5 ZOK, přehlíží podstatu monistického systému vnitřní struktury, jehož charakteristickým znakem má být právě existence jediného orgánu.“*

V praxi lze tedy v rámci monistické vnitřní struktury jmenovat jednu a tutéž fyzickou osobu statutárním ředitelem a jediným členem správní rady.

Zápis o vydání kmenového listu a druhu podílů do obchodního rejstříku

Poslední otázkou, kterou se v rámci svého stanoviska Nejvyšší soud zabýval, je, zda v případě, že společnost s ručením omezeným nevydala různé druhy podílů nebo nevydala na podíly kmenový list, musí tuto negativní skutečnost zapsat do obchodního rejstříku. Praxe rejstříkových soudů byla velmi různorodá.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že pokud společnost vydala pouze tzv. základní podíly (tj. ty, se kterými nejsou spojena žádná zvláštní práva a povinnosti), pak nemá zápis druhu podílu do obchodního rejstříku pro třetí osoby žádný význam a tato informace se do obchodního rejstříku

nezapíše. Není-li tedy v obchodním rejstříku zapsán druh podílu, pak při řádném chodu věcí platí, že společnost vydala pouze základní podíly. Totéž platí pro zápis údaje o vydání kmenového listu. Není-li v obchodním rejstříku zapsán údaj o vydání kmenového listu, platí při řádném chodu věcí, že společnost kmenové listy nevydala. Údaje o nevydání kmenového listu a o nevydání zvláštních druhů podílů se tedy do obchodního rejstříku nezapisují. Totéž platí obdobně pro zápis druhu akcií.

JUDr. Vladimíra Knoblochová, DiS.,
partner, advokát

[DBK PARTNERS, advokátní kancelář, s.r.o.](#)

V Parku 2323/14
148 00 Praha 4

Tel.: +420 244 912 463
Fax: +420 244 912 803
e-mail: ak@dbkp.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)